

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Ю.М. Мельник, к.е.н., доцент

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

А.В. Церковна, ст. викладач

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса

Схильність національних економік міжнародного макроекономічного середовища до системних кризових явищ залежить від цілого комплексу факторів, серед яких велику роль відіграють: збалансованість реального сектору національної економіки та фінансово-економічної сфери; стійкість національної грошово-кредитної та валютної системи; розвиток інноваційної діяльності; сприятливий інвестиційний клімат; ступінь інтегрованості сегментів національного макроекономічного середовища у міжнародну валютно-фінансову систему; платіжний баланс країни; ефективність і гнучкість системи державного управління та регулювання.

У 2000-х роках вже сама кризовість світу постає одним з парадоксальних джерел доходу національної економіки, яка виражається у розростанні комплексної системи управління змінами ризиків, а саме: цілеспрямованій організації й навіть прямому провокуванню фінансово-економічних криз; реалізації стохастичних, але витончених, добре продуманих схем валютно-фінансових спекуляцій та інтервенцій; розвитку фінансової математики, яка дозволяє прораховувати варіанти в умовах високого рівня невизначеності, що на практиці призвело до зростання сумнівних фінансових операцій, здійснюваних в інтересах невеликої групи інвесторів.

В умовах сьогодення система ризиків уже перетворилася в нову домінуючу - базову особливість сучасної національної економіки, вона створює сукупність її найбільш істотних елементів, інтегрувалася в систему фінансово-економічних ресурсів і факторів господарської діяльності.

З метою внесення обґрунтованих та позитивних коректив в систему реформування національного макроекономічного середовища, необхідно, насамперед, знайти найбільш істотну обставину, що відрізняє сучасний етап розвитку національної економіки від її попереднього розвитку. Такою обставиною може стати позитивний потенціал ризику, який може бути перетворений у потенційний ресурс макроекономічного розвитку країни.

У міжнародному макроекономічному середовищі постійно відбувається перерозподіл ризиків від держави до приватного секторів національної економіки. Якщо держава, що розпоряджалася величезними ресурсами, могла дозволити собі знехтувати необхідністю прогнозування фінансово-економічних ризиків, то суб'єкти господарювання, які перебувають у жорстких конкурентних умовах, беззастережно мали потребу в такому прогнозуванні.

В умовах сьогодення данні аспекти характерні для нашої країни. Суб'єкти господарювання в умовах європейського вектору розвитку країни працюють в умовах підвищеної нестабільності, а отже, і невизначеності господарського середовища.

Основні фактори, які негативно впливають на результативну діяльність суб'єктів національного макроекономічного середовищі є:

- нестабільність у міжнародному макроекономічному середовищі;
- нерівномірність розвитку різних галузей національної економіки при загальнопромисловій депресивній стабілізації;
- значна частка великих і надвеликих промислових підприємств у структурі виробничих потужностей (але тільки вони здатні на великі технологічні інновації);
- високий рівень товарного монополізму;
- висока частка й потенціал зростання тіньової економіки, високі транзакційні витрати виходу на легальний ринок, витрати захисту прав власності, широке поширення корупції;
- нерозвиненість бюджетно-фінансової системи країни;
- значний внутрішній і зовнішній державний борг;
- несприятливий інноваційно-інвестиційний клімат, що підтверджується тривалим зниження інвестиційної активності у національному макроекономічному середовищі;
- низька ціна робочої сили на ринку праці працівників промислового сектору національної економіки;
- відсутність єдності в суспільстві та владних структурах у питаннях щодо соціально-економічних перетворень, насамперед, відсутність чіткої концепції майбутнього пріоритетного розвитку суспільства;
- військові дії та нестабільна політична ситуація.

В умовах агресивного внутрішнього та зовнішнього середовища, що спостерігається протягом 2014-2018 років, змушує економічно-активних суб'єктів господарювання зосередитися на питаннях всебічної підтримки фінансово-економічної безпеки своєї діяльності, часом на шкоду прямим інтересам бізнесу – зростання прибутку.

Для забезпечення стабільного фінансово-економічного росту національної економіки необхідно сформувати усвідомлене, раціональне відношення до ризику, постійне врахування його у повсякденній практиці й особливо при формуванні стратегії розвитку суб'єктів господарювання, тому що воно повинне зачіпати всі життєво важливі сторони діяльності й пов'язані з ними ризики. Формування стратегії фінансово-економічного розвитку національної економіки визначає необхідність вирішення проблеми управління ризиками, тому що поведінка суб'єктів господарювання не може у сучасних умовах не базуватися на відповідній концепції управління ризиком, що системно охоплює всі стратегічні аспекти, у тому числі технічні, технологічні, організаційні, управлінські, фінансові, економічні, господарські, екологічні, соціальні, політичні, юридичні та інші

Особливе значення вирішення проблеми управління ризиками має в інноваційно-інвестиційній сфері національної економіки. Розвиток науки й техніки дає нові можливості суб'єктам господарювання для фінансово-економічного росту, що, як показує міжнародний досвід, може й повинно реалізовуватися за допомогою переходу на інноваційно-інвестиційний шлях розвитку національного макроекономічного середовища.

Необхідно відмітити, що в умовах системної світової кризи й кризових явищ у національному макроекономічному середовищі є блискучі можливості не тільки для

подальшої розробки проблем управління ризиками, але й більш результативного застосування теорії управління ризиками в практичній діяльності суб'єктів господарювання, змінюючи при цьому ставлення людей до ризиків, що створює певну композицію ставлення до ризику і суспільства в цілому.

Таким чином, активна позиція суб'єктів господарювання в умовах європейського вектору розвитку національного макроекономічного середовища вимагає комплексного всебічного вивчення природи невизначеності як основи формування ризиків, джерел їхнього виникнення, умов і можливостей їхнього прогнозування й управління в умовах сьогоденної реальності, що постійно змінюється. Це складне наукове завдання, тому що доводиться досліджувати вже не окремі традиційні ризики, кожен з яких раніше можна було при бажанні звести до прийняттого мінімуму або уникнути. В умовах сьогодення національна економіка має справу з розвинутою системою ризиків. Ця ризикова система має всеосяжний характер, складну структуру та функції, і у своїй основі збігається з економікою в цілому, пронизуючи її зверху донизу.

Література:

1. Григор'єв Г. С. Теоретико-методологічні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації: [моногр.] / Г. С. Григор'єв. – Херсон : Олді-плюс, 2017. – 380 с.
2. Масленніков Є. І. Фактори трансформації національної економіки в умовах європейської інтеграції / Є. І. Масленніков, В. І. Кравченко. – Економіка. Фінанси. Право. – 2017. – № 4/2. – С. 4-6.
3. Масленніков Є. І. Макроекономічне середовище у функціональному аспекті / Є. І. Масленніков. – Матеріали VIII Міжнародного круглого столу «Актуальні соціально-економічні та правові проблеми розвитку України та її регіонів» (05 травня 2017 року, м. Одеса) / МОН України; ОНУ ім. І.І. Мечникова; відп. ред. Н.Л. Кусик; ред. кол.: О.В. Побережець, В.С. Ніценко, Є.І. Масленніков [та ін.]. – Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2017. – С. 67-70.